

Čís. 485.

Souběh zločinů dle §§ 68 a 76 tr. zák.

K pojmu »pobuřovatele a náčelníka« a k pojmu »odporu proti osobám vrchnostenským a strážím« ve smyslu § 70 tr. zák.

(Rozh. ze dne 16. června 1921, Kr II 243/21.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnosti obžalovaných do rozsudku zemského trestního soudu v Brně jako soudu vyjimečného ze dne 9. března 1921, pokud jím byli stěžovatelé uznáni vinnými zločinem dle §§ 68 a 76 tr. zák., vyhověl však stěžovatelům potud, pokud napadli výrok o trestu, jenž jím byl vyměřen dle vyšší, pokud se týče nižší sazby §u 70 tr. zák., rozsudek v tomto směru zrušil a vyměřil trest dle §u 71 tr. zák. — mimo jiné z těchto

důvodů:

Neprávem dovozuje zmateční stížnost, že souběh zločinů dle § 68 a § 76 tr. zák. jest nemyslitelným, ježto tento zločin jest jen zvláštním druhem kladení odporu vrchnosti a tudíž v případě odsouzení pro zločin dle § 68 tr. zák. ve zločinu tom již obsažen. V tomto případě vidí soud nalézací v obsazování úřadů — útok na četnickou stanici rozsudek sem nečítá, ačkoliv i tu nepochybně přichází v úvahu násilné překážení četnické stanici jako veřejnému úřadu (zákon o organizaci četnictva ze dne 14. dubna 1920, čís. 299 sb. z. a n. § 3) v její působnosti — ovšem v první řadě jeden z prostředků násilného odporu proti vojsku k utišení nepokoje přicházejícímu a tudíž k dalšímu uskutečnění zločinu dle § 68 tr. zák. Avšak již ze zákonité definice zločinu pozdvižení vyplývá, že takovéto znásilňování veřejných úřadů není naprosto nutným rekvizitem tohoto zločinu, jakož se i v tomto případě neobmezovalo pozdvižení na toto obsazení dotyčných úředních místností, pokud se týče násilné vniknutí do nich. Nelze tudíž nahlédnouti, proč by s hlediska §u 34 tr. zák. neměl přípustným býti souběh, a činnost, vyčerpávající sama o sobě úplně skutkovou podstatu zločinu dle §u 76 tr. zák., neměla býti pachatelům zvláště přičítána, když byla jedním z prostředků k dosažení cíle dále sahajícího: klásti úspěšně odpor branné moci státu, vyslané k uklidnění davu sročeného za účelem v §u 68 tr. zák. uvedeném. Že tam, kde skutková podstata zločinu dle § 68 tr. zák. úplně vyčerpána byla již před dobou, kdy k násilnému obsazování úřadů bylo přikročeno, a kde po případě odpor proti vojsku, k utišení davu přicházejícímu, v úvahu přichází ne jako samostatný zločin dle § 68 tr. zák., nýbrž jako okolnost trest kvalifikující (§ 70 tr. zák.), dány jsou předpoklady reální konkurence obou trestných činů, v trestním zákoně jako samostatné zločiny upravených, netřeba ostatně vůči předpisu §u 34 tr. zák. zvláště dovozovati.

Z důvodu §u 281 čís. 10 po případě 11 tr. ř. vytýká stížnost všech rozsudku zmatečnost, pokud při výměře trestu vzat byl za podklad § 70 tr. zák., dovozujíc, že žádný ze stěžovatelů v odporu proti osobám vrchnostenským nebo strážím k utišení nepokoje přicházejícím nesetřval. Ohledně některých obžalovaných shledává krom toho stížnost překročení

mezi zákonitě trestní sazby ve smyslu §u 281 čís. 11 tr. ř. v tom, že soud vyměřil jim trest dle vyšší sazby, platné pro náčelníky a pobuřovatele. Ve směru posléze uvedeném dovozuje stížnost zejména ohledně obžalovaného Vincence E., že býti předákem dělnictva není ještě totožným se zjištěním, že by býval jmenovaný náčelníkem a vůdcem jeho při pozdvižení, což platí tím více o obžalovaném, jenž na nádraží stál bez pušky nečinně a ničeho nenastrojiv. Že by byl dával příkazy, není prý ničím doloženo. Než tvrzení posléze uvedené nespadá pod hledisko hmotněprávního důvodu zmatečnosti. Okolnost, že obžalovaný nezasahoval snad činně do odzbrojování vojska, nevylučuje, že by nemohl býti při pozdvižení dělnictva pobuřovatelem nebo náčelníkem, neboť právě tyto obmezují se pravidelně na vedení akce a udílení rozkazů, do jich provedení činně nezasahujíce. Závěr svůj ohledně jmenovaného obžalovaného neodvozuje však soud z pouhé okolnosti, že byl předákem dělnictva, nýbrž z okolnosti, že on to byl, jenž dělnictvo vyzýval ku hromadné návštěvě tábora, jakkoli byl tak dalece do poměrů zasvěcen, že musil čítati s tím, že pravděpodobně dojde k násilí proti vojsku, že, jsa přítomen odzbrojování vojska na nádraží, svého nepopřeného vlivu na dělnictvo nepoužil k tomu, aby tomuto počínu snažil se zabrániti, a že, byv upozorněn na neudržitelnost situace v O., jel do Brna vyjednávat se stávkovým výborem. Dospěl-li na tomto podkladě nalézací soud ku přesvědčení, že obžalovaný Vincenc E. dával srocenému dělnictvu pokyny a příkazy jako pobuřovatel a náčelník, nelze v tomto zjištění, podmiňujícím zvláštní trestní sazbu, shledávati právně mylné posouzení. I ohledně Františka Ch., Hynka P. a Arnošta S., z nichž prvý při odzbrojování vojska na nádraží udílel rozkazy, táhl v čele sroceného zástupu do obce I. a zde celou akci obsazování úřadů řídil, druhý rovněž na nádraží rozkazy udílel, kulomet na četnické stanoviště a radnici namířil a na nádraží v I. stráž postavil, třetí pak na nádraží udílel telefonické rozkazy a direktivy a telefonický styk se střediskem v O. udržoval, nebyla správnost jich označení náčelníky a pobuřovateli vzhledem ku význačné úloze, kterou při pozdvižení hráli, otřesena námi kami zmateční stížnosti, jež pohybují se převážně na poli formálním. Jen ohledně Františka E. nutno připustiti, že zjištěná jeho činnost, že totiž při odzbrojování vojska mezi prvními vnikl do vagonů, v čele rozvášněného davu s neobyčejnou smělostí a prudkostí si počínal a příkladem předcházal ostatním dělníkům, dokazuje sice zvláště intenzivní účast v odporu proti vrchnosti, ne však ještě, že byl pobuřovatelem nebo náčelníkem; není zároveň zjištěno, že by si býval způsobem uvedeným počínal s úmyslem, aby příkladem svým vykonával na ostatní dav vlivy podněcující. Pokud jde o předpoklad §u 70 tr. zák., »setrvání v odporu proti osobám vrchnostenským neb strážím, k utišení nepokoje přicházejícím«, sluší přisvědčiti vývodům zmateční stížnosti, že předpokladu toho u žádného z obžalovaných není a že proto neprávem vzal soud za podklad vyměření trestu trestní sazby § 70 tr. zák. Jako stráže k utišení nepokoje přicházející, přichází dle správného názoru rozsudku v úvahu vojsko, které dne 14. prosince 1920 do O. došlo, aby po událostech ze dne předchozího pokoj a pořádek v O. znovu zjednalo. Byť i ovšem celá akce zahájená po zdolání četnictva a vojska v O. dne 13. prosince tuto i v I. čelila nepřímě k tomu, aby další odpor proti vojsku, jehož zakročení po událostech z tohoto dne

ovšem nutně musilo býti očekáváno, byl připravován, nelze přece mluvití důvodně o setrvání v odporu proti tomuto vojsku u těch obžalovaných, jichž činnost obmezila se po událostech v O. místně výlučně na I., kam vůbec žádné vojsko k uklidnění nepokoje nepřišlo. Ani u těch obžalovaných, kteří i dne 14. prosince k výzvě o pomoc proti branné moci, do O. přicházející, se tam dostavili, není zjištěno, že by se byli odporu tam kladeného nějak činně účastnili. Jen Vojtěch N., rovněž do O. se dostavivší, konal, jak zjištěno, dne 14. prosince 1920 sice na kopci Koblihu s jinými ozbrojenými dělníky hlídku, jež dávala ohněm nějaká znamení. Než ohledně tohoto obžalovaného nevychází jasně ze zjištění rozsudku, »že odzbrojování u elektrárny z blízka přihlížel«, že by se již i 13. prosince, byť i po táboru »se zástupem« k elektrárně šel, ku sročení se společným se sročeným davem úmyslem byl přidal (§ 69 tr. zák.), tak že ani u něho v činnosti dne 14. prosince, čelící ovšem k tomu, aby přicházejícímu vojsku násilím kladen byl odpor, nelze spatřovati bezpečně setrvání v odporu. Měla tudíž při správném použití zákona vzata býti za podklad vyměření trestu při těch obžalovaných, kteří přicházejí v úvahu jako pobuřovatelé nebo náčelníci, vyšší sazba, při ostatních stěžovatelích, pokud nesúčastnili se znásilňování úřadů v I., nižší sazba §u 71 tr. zák.

Čís. 486.

Není třeba, by vpád (§ 83 tr. zák.) stal se za skutečného přemožení překážek fysickou námahou, stačí, stal-li se s takovou fysickou přemocí, že napadený vůbec nemůže pomýšletí na úspěšný odpor.

(Rozh. ze dne 20. června 1921, Kr I 459/21.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaných do rozsudku zemského trestního soudu v Praze ze dne 9. března 1921, jimž byli stěžovatelé uznáni vinnými zločinem veřejného násilí dle § 83 tr. zák., mimo jiné z těchto

důvodů:

Hmotněprávní důvod §u 281 čís. 9 a) tr. ř. spatřuje stížnost v tom, že neprávem shledán byl ve zjištěném jednání stěžovatelů trestný čin vůbec, najmě zločin veřejného násilí dle § 83 tr. zák., jelikož tu není ani násilného vpádu nebo vtrhnutí, ani násilí na osobě majetníka a t. d. Pouhé psychické násilí, spatřované soudem v omezování moci správce K-a, svobodně se rozhodovati a svůj úřad dle vlastní vůle vykonávati, prý nepostačuje, o násilném vpádu může pak prý býti jen tehdy řeč, když se překonávají fysickou námahou překážky v cestě stojící, čehož tuto nebylo. Než proti vývodům zmateční stížnosti sluší poukázati k tomu, že nalézací soud shledal v jednání obžalovaných první případ §u 83 tr. zák., t. zv. rušení míru pozemního. Ke skutkové podstatě tohoto zločinu však zákon násilí na osobě majetníkově, neb jeho domácích lidech, na jmění a statku, vůbec nevyžaduje. Stačí, bylo-li vůbec, opomenouc vrchnosti, s více lidmi sebranými násilným vpádem rušeno pokojné držení pozemku nebo práv naň se vztahujících. Budiž proto jen mimochodem